

بازیگران پازل انتخابات ؟

« اعتماد » آخرین آرایش طیفهای سیاسی را بررسی میکند

نواصولگرایان و اعضای جبهه پایداری مشارکت فعالی در ثبت نامها داشته اند

مهدی بیک اوغلی

آرایش حزبی و گروهی در انتخابات مجلس دوازدهم چه شکل و شمایلی دارد و کدامین احزاب، جبههها، طیفها و جناحها تا به امروز در انتخابات اعلام حضور کرده و برای این آوردگاه مهم برنامه ریزی کرده اند؟ پس از رخدادهاي اعتراضی تابستان و پاییز 1401 و شکل گیری انتقادات و تجمعات فراوان، بسیاری از تحلیلگران و فعالان سیاسی تصور می کردند، اصلاحاتی در روند کلی تصمیم سازیها و سیاست گذاریها به نفع مطالبات مردم شکل بگیرد. اما هر اندازه که بیشتر از حوادث اعتراضی سال 1401 فاصله گرفته شد، نه تنها گشایشی در روند کلی سیاست گذاریها مشاهده نشد، بلکه تصویب قانون جدید انتخابات، افزایش فیلترینگ، قانون حجاب و عفاف، گسترش فقر و... نشان داد که سیستم به جای بسط رویکردهایش به قبض هرچه بیشتر فضای سیاسی و اجتماعی و فرهنگی می اندیشد. در يك چنین فضایی اما باید دید کدامین طیفها، گروهها و جناحها فرصت حضور و اثرگذاری در انتخابات را خواهند داشت. به طور کلی فضای سیاسی ایران هم مانند بسیاری از کشورهای دیگر، برآمده از حضور بازیگران اصلی و فرعی است. از سال 57 به بعد، جناح راست و جناح چپ به طور سنتی شاکله اصلی انتخابات در ایران را شکل داده اند. ضمن اینکه در برخی برههها، گروههای میانه در شمایل شاهین ترازو تلاش کرده اند، سهمی از قدرت را به دست آورند. اما يك چنین ترکیب و آرایشی آیا در انتخابات 1402 هم شکل می گیرد؟

1) جبهه پایداری؛ زمانی برای انشقاق

تا این لحظه، جناح راست ایران که با عناوینی چون محافظه‌کاران نیز از آنها یاد می‌شود تدارکات وسیعی برای انتخابات مجلس 1402 برنامه‌ریزی کرده است. یکی از طیف‌های صاحب نفوذ در جناح راست ایران که همزمان با دولت محمود احمدی‌نژاد، فرصت عرض اندام در صحنه سیاسی و نظامات قدرت را پیدا کردند، جبهه پایداری است. جبهه‌ای که برخی آن را راست‌ترین جبهه ایرانی قلمداد کرده و آن را در منتهی‌الیه بخش یمین جبهه اصولگرایی می‌نشانند. بررسی‌های «اعتماد» حاکی از تدارک وسیع این جبهه برای اثرگذاری در انتخابات مجلس دوازدهم است. در این میان تنش و تنازع قابل‌توجهی میان جبهه پایداری و نواصولگرایان شکل گرفته است. هر کدام از این دو طیف، خود را زعیم اصولگرایان برشمرده و سکه اصولگرایی را به نام خود ضرب می‌کنند. نشانه‌های این انشقاق در انتخابات دور ششم شورای شهر تهران نمایان شد؛ زمانی که پایداری‌چپ‌ها سرمست از کسب برخی کانون‌های قدرت، ساز جدایی از ائتلاف فراگیر را سر داده و نماز انتخابات را به صورت فُرادا اقامه کردند. حاصل این استقلال اما برای جبهه پایداری، شکست تلخی بود که ترکش‌های آن هنوز بر پیکره این طیف باقی مانده است. در شرایط فعلی مرتضی آقاهیرانی در نقش رهبر معنوی و صادق محصولی در شمایل مدیر اجرایی این جبهه، برنامه‌ریزی‌های انتخاباتی این حزب را ساماندهی می‌کند. افرادی چون علی خضریان، فاطمه آلیا، نصرالله پژمان‌فر، ناصر سقایی‌بیریا و قاسم روانبخش هم وظیفه هماهنگی‌های استانی را انجام می‌دهند. مجید متقی‌فر سخنگوی جبهه پایداری در پاسخ به پرسشی درخصوص برنامه این جبهه برای انتخابات پیش رو گفت: «جبهه پایداری از مدت‌ها پیش موضوع انتخابات را در دستور کار خود قرار داده و کمیته انتخابات را فعال کرده است.» متقی‌فر ابراز امیدواری کرد که در آینده با برگزاری همایش‌های استانی و سراسری در تبیین شاخص‌های انتخاب نامزد اصلح و انقلابی به منظور شکل‌گیری مجلس انقلابی تلاش‌های جبهه پایداری گسترش یابد.

2) نواصولگرایان؛ دو پادشاه

در يك اقليم نمي‌گنجند

نام جبهه پایداری و نواصولگرایان طی دهه اخیر همواره در کنار هم قرار داشته است. از زمانی که طیف‌های جوان‌تر جناح راست ایرانی، تصور کردند دلیل شکست‌های پیدرپی اصولگرایان در انتخابات به دلیل

استفاده از رویکردهای سنتی در عرصه سیاسی است و نسخه خروج چهره‌های سنتی را استارت زدند، دعوی نواصولگرایان و پایداری‌چي‌ها بر سر میراث اصولگرایی آغاز شد. هر کدام از این طیف‌ها هم خود را وارث بر حق جناح راست میدانستند. نطفه نواصولگرایی اما از تلاش‌های مستمر قالیباف برای حضور در پاستور شکل گرفت؛ زمانی که قالیباف طی سال‌های 84، 92 و 96 هر بار برنامه‌اش برای فتح پاستور را آغاز کرد و هر بار هم شکست خورد. قالیباف و طرفدارانش اما نه تنها خود را شکست خورده قلمداد نکردند، بلکه این شکست را متوجه نگاه سنتی اصولگرایی دانستند! چاره‌ای جز این هم نداشتند؛ قالیباف یا باید خود از عرصه سیاسی خارج میشد و به کنج عزلت سیاسی می‌خزید یا اینکه شکست خود را روی دیگر چهره‌های اصولگرا فراکشی می‌کرد. قالیباف راه دوم را برگزید، این شد که اصولگرایان تازه از راه رسیده، غزل خدا حافظی را برای چهره‌هایی چون محمدرضا باهنر، احمد توکلی، سبحانی، اسداله بادامچیان و... سرودند و آغاز عصر تازه نو اصولگرایی را اعلام کردند. بلعیدن لقمه اصولگرایی برای این طیف اما به راحتی امکان‌پذیر نبود؛ قالیباف و یارانش هرگز تصور نمی‌کردند در خلأ غیبت اصولگرایان سنتی، این جبهه پایداری باشد که قلمروهای اصولگرایی را یکی‌یکی فتح کند. طیفی که نه خاستگاه طبقاتی داشت و نه گفتمانی ایجاد کرده بود. اما خلأ برآمده از تنازع نواصولگرایی و اصولگرایان سنتی به نفع پایداری‌چي‌ها تمام شد. قالیباف که همچنان رویای فتح پاستور را در سر داشت، در سال 1401 توسط نزدیکانش زمزمه‌هایی را برای حضور در انتخابات ریاست‌جمهوری 1404 مطرح کرد. این بار رقیبی در برابر قالیباف نشسته بود که هیچ رحم و شفقتی نداشت؛ انفجار موضوع «سیسمونی گیت» چنان تکانه‌ای در جبهه نواصولگرایی ایجاد کرد که برخی تحلیلگران از پایان عمر سیاسی قالیباف خبر دادند. قالیباف و نزدیکانش اما آرام‌آرام به ترمیم این زخم پرداختند و رویاروی رقیب قرار گرفتند. براساس اعلام توانگر از افراد نزدیک به قالیباف نو اصولگرایان در قالب ائتلاف فراگیر برنامه‌های انتخاباتی خود را برنامه‌ریزی کردند. توانگر در مصاحبه اخیرش طعنه‌هایی هم به جبهه پایداری زده و آنها سوپرانقلابی‌های بی‌هویت و شکست‌خورده خطاب کرده است. توانگر به شکست این طیف در انتخابات شورای شهر تهران اشاره کرده و اعلام می‌کند نواصولگرایان دیگر حاضر نخواهند بود زیاده‌خواهی این طیف را پذیرا شوند. باید دید تنازع میان نواصولگرایان و پایداری‌چي‌ها نهایتاً کدام یک از آنها را در جایگاه زعامت اصولگرایی می‌نشانند؟ هر دو طیف اصولگرا اما میدانند که دو پادشاه در یک اقلیم نمی‌گنجند. چهره‌هایی چون توانگر، رضاخواه، احمد حسین فلاحي و احسان ارکانی

ازجمله چهره‌های مهم جبهه نواصولگرایی برای شکل تهی به ترکیب اصلی این طیف در انتخابات است.

(3) جبهه میانه؛ زمانی

برای بازگشت «عقلانیت» به سیاست

در کنار طیف‌های سنتی، گروه‌های میانه هم همواره در عرصه سیاسی کشور تلاش برای مشارکت در قدرت را در دستور کار داشته‌اند. طیف‌هایی که در برخی برهه‌ها در شمایل شاهین ترازو عمل کرده و در رقابت برابر دو طیف اصلی به هر طرف که چرخیده‌اند آن هم طیف پیروز انتخابات شده است. این بار اما خبرهایی درخصوص جمع شدن گروه‌های میانه زیر خیمه‌ای است که علی لاریجانی قرار است آن را بر پا کند. علی لاریجانی با همراهی یاران نزدیکش در حال سر و سامان دادن به جبهه‌ای با عنوان جبهه «عقلانیت» است. پیگیری‌های «اعتماد» حاکی از آن است که علی لاریجانی و نزدیکانش شبکه‌ای را ساماندهی کرده‌اند و نمایندگان ادوار مجلس و چهره‌های سیاسی همفکر در آن عضو شده و جلساتی را برپا می‌کنند. انتخاباتی در بین این گروه برگزار شده و افرادی به عنوان شورای مرکزی، هیات ریسه و... انتخاب شده‌اند. در گام‌های نخست، بهروز نعمتی امور اصلی این طیف را برنامه‌ریزی می‌کرد اما در ادامه منصور حقیقت‌پور و محبینیا (نماینده میاندوآب در مجلس دهم) وظیفه سازماندهی و عضوگیری جبهه عقلانیت را عهده‌دار شده‌اند. لاریجانی تلاش دامن‌داری انجام داده تا سایر گروه‌های میانه و معتدل هم ذیل این گروه در انتخابات مجلس حاضر شوند. برخی گمانه‌زنی‌ها حاکی است که حزب اعتدال و توسعه به لیدری حسن روحانی و همراهی نوبخت و محمود واعظی، قرار است با جبهه عقلانیت همراهی و مشارکت داشته باشند.

(4) جبهه ایکس و هزاران ابهام

این مدل تحلیلی و این پازل اما يك جای خالی بزرگ دارد؛ دامنه وسیعی از فعالان سیاسی در ایران حضور دارند که طی دهه‌های گذشته در قالب جناح چپ و جبهه اصلاح‌طلبی حضور داشته‌اند، اما زمینه‌ای برای مشارکت آنها در بسیاری از برهه‌های انتخاباتی فراهم نبوده است. این انسداد و محدودسازی به خصوص در انتخابات سال‌های 98 (مجلس یازدهم) و 1400 (ریاست‌جمهوری سیزدهم) به منتهای درجه رسیده است. بسیاری از چهره‌های این طیف سیاسی با تیغه تیز استصواب فرصت حضور در انتخابات را پیدا نکرده‌اند. این درحالی است که فعالان این طیف

سیاسی همواره از علاقه خود برای مشارکت در انتخابات و اثرگذاری در صحنه سیاسی سخن گفته‌اند. اما با توجه به اینکه حضور این طیف سیاسی، اغلب با شکست طیف‌های تند و افراطی همراه است، تلاش دامنهداری صورت می‌گیرد که از یک طرف زمینه حضور این طیف در انتخابات محدود شود و از سوی دیگر زمینه مشارکت ایرانیان در انتخابات نزولی شود تا فرصت در اختیار طیف‌های رادیکال راست برای پیروزی در انتخابات فراهم شود.

پایداری‌چهار ساز جدایی از ائتلاف فراگیر را سر داده و نماز انتخابات را به صورت فُرادا اقامه کردند. حاصل این استقلال اما برای جبهه پایداری، شکست تلخی بود
توانگر در مصاحبه اخیرش طعنه‌هایی هم به جبهه پایداری زده و آنها سوپرانقلابی‌های بی‌هویت و شکست‌خورده خطاب کرده است
علی لاریجانی با همراهی یاران نزدیکش در حال سر و سامان دادن به جبهه‌ای با عنوان جبهه «عقلانیت» است

منبع: روزنامه اعتماد 19 مرداد 1402 خورشیدی